नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी,सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशसन मन्त्रालय

फोन नं. ४४६५३६२
Website: www.deoc.gov.np
mail: info@deoc.gov.np

सहकारी विभाग

नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं

सूचनाको हक सम्वन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र नियमावलीको नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

सूचना सार्वजनिक गर्ने निकायको नाम:– सहकारी विभाग, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं।
सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि:– २०८३/०१/ ०१देखि २०८३/०३/३२ (मसान्त) सम्मको
निकायको स्वरुप र प्रकृति:–

सहकारिता स्वावलम्बनको पारस्परिक अभ्यास हो। सहकारी व्यवसायमा मानवीय मूल्यहरु प्रधान हुन्छन भने नियन्त्रणको लोकतान्त्रिक विधि हुन्छ । सहकारी पद्धतिले मानिसहरूलाई एकजुट हुन र समान आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक आवश्यकता र आकाङ्क्षाहरू पूरा गर्नमा सघाउ पुर्याउँछ । बिशेषतः न्यूनआय समुहका कृषक, कालीगढ, श्रमिकका साथै आम उपभोक्ता वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक उत्थानका लागि सहकारीको माध्यम आवश्यक भएको हो। आर्थिक तथा सामाजिक पक्ष दुवैलाई समेटिने हुनाले सहकारी प्रक्रियामा बिपन्न वर्गको बहुआयमिक सहकारीकरण भइरहेको हुन्छ । जसका लागि विकास चाहिएको हो उसैको सक्रियता बिना दिगो विकास सहज पनि हुदैन । सहकारी क्षेत्रलाई विस्तारित रूपमा अघि बढाउन सकिए दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गर्नमा उल्लेखनीय सघाउ पुग्नेछ ।

नेपालमा सहकारिताको थालनी वि.सं. २०१३ मा भएको हो। सहकारिताको माध्यमबाट आर्थिक तथा सामाजिक विकासको गतिमा तीव्रता ल्याउन नेपालमा सहकारीलाई नीतिगत प्राथमिकता दिइएको पाइन्छ । नेपालको संविधानमा राज्यका निर्देशक सिद्धान्तमा "सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकासमार्फत स्वतन्त्र र समृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्ने" भनिएको छ। (धारा ५० त्यस्तै राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिमा "सहकारी क्षेत्र समेतको सहभागिता तथा स्वतन्त्र विकास मार्फत राष्ट्रिय अर्थतन्त्र सदृढ गर्ने" (धारा ५१ (घ.१)। एवं "सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय विकासमा अत्यधिक परिचालन गर्ने" (धारा ५१ घ.२) विषयमा जोड दिइएको छ । सहकारी अभियानमा सघाउ पुर्याउन वि.सं. २०१० मा स्थापना भएको सहकारी विभागलाई क्रमिक रूपमा सुदृढीकरण गरिएको छ । सहकारी सम्बन्धी कानुन तथा कार्यविधिहरूमा पनि समय सापेक्ष परिमार्जन भइरहेको छ । हाल प्रचलनमा रहेका सहकारी ऐन, २०७४, सहकारी नियमावली, २०७५ बाट नेपालमा सहकारिताको विकासका लागि थप आधारहरू तय भएका छन् ।

हाल सहकारी संघसंस्थाहरूको सञ्जाल देशव्यापी रूपमा विस्तार भएको छ । नेपालको संविधान (२०७२) अनुसार सहकारी विषय संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने व्यस्था गरे अनुसार तहगत सरकारवाट सहकारी नियमन हुने व्यवस्था रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०८२/८३ फागुनसम्ममा देशभर सहकारी संस्थाहरुको संख्या ३२ हजार ३ सय २५ रहेको छ । कुल सहकारी संस्थाहरुमध्ये संघीय सरकार अन्तर्गत १ सय ४७, प्रदेश सरकार अन्तर्गत ६ हजार ९

सय ८१ र स्थानीय तह अन्तर्गत २५ हजार १ सय ९७ रहेका छन्। सहकारी संस्थाको संख्या, सदस्य संख्या, शेयर पूँजी, बचत परिचालन, लगानी, प्रत्यक्ष रोजगारीको स्थिति तल तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ

सहकारी संस्थाको संख्या, आवद्ध सदस्य संख्या, शेयर पूँजी, निक्षेप संकलन, लगानी र रोजगारीको स्थिति (रकम रु. करोडमा)

विगत १० वर्षको सम्बन्धित क्षेत्रको तथ्याङ्क तालिका तालिका नं. १

आ.व.	संस्था संख्या	सदस्य संख्या	शेयर पूँजी (करोडमा)	निक्षेप संकलन (करोडमा)	ऋण लगानी (करोडमा)	प्रत्यक्ष रोजगारी संख्या
२०७३/७४	३४५१२	६३०५५८१	७३१७	३०२१६	२७३७१	६०५१७
२०७४/७५	३४५१२	३४५१३३०	७६०९	३११२२	२७३७१	६११२२
२०७५/७६	३४७३७	६५१२३४०	७६३४	३४५५८	३३२७१	६३५००
२०७६/७७	३४८३७	६५१५४६०	७७२४	३५०५८	३४१७१	६८४००
२०७७/७८	२९८८६	७३०७४६२	९४१०	४७७९६	४२६२६	८८३०९
२०७८/७९	३०८७९	७३३७२५२	९४१२	४७७९९	४२६३१	९१३०१
२०७९/८०	३१३७३	७३८१२१८	९४१५	४७८०३	४२६३५	९३७७१
२०८०/८१	३१४५०	७३८३५२८	९४७२	४७८११	४०५०३	९४००२
२०८१/८२	३२९६५	१०९०५१९२	१४३२९	११२५२८	९२३७४	९०२६५
*०८२/०८३	३२३२५	१०१६०९६३	१४३३९	१०२९५७	९०५४८	८२२१६

* वि.सं.२०८२ साल फागुन मसान्तसम्मको विवरण

सहकारी संस्थाहरूको कुल शेयर पूँजी रु. १ खर्ब ४३ अर्ब ३९ करोड, संकलित बचत निक्षेप क रु. १० खर्ब २९ अर्ब ५७ करोड र ऋण लगानी रु. ९ खर्ब ०५ अर्ब रहेको छ। सहकारी क्षेत्रले मुलुकको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा उल्लेख्य योगदान पुर्याएको अनुमान छ। सहकारी संघ संस्थाहरूमा करिव ८२ हजार भन्दा बढी नागरिकले प्रत्यक्ष रोजगारी प्राप्त गरेका छन् भने अप्रत्यक्ष रूपमा झण्डै दशलाखले रोजगारी पाएको अनुमान छ। महिला, आदिवासी/जनजाति, दलित, मधेसी, मुस्लिम लगायत पिछडिएको वर्ग र क्षेत्र समुदायमा समेत सहकारी रहेकोले जनसहभागितामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ । राज्य र निजी स्तरको पहुँच नपुगेका क्षेत्र तथा समुदायमा समेत सहकारिताको माध्यमबाट उद्यमशीलताको विकास हुन थालेको छ।

सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन, विकास र नीतिगत व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारलाई सघाउ पुर्याउन राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड ऐन, २०४९ अन्गर्गत राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको स्थापना भई संचालनमा रहेकोमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभित्रका बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार सहकारी संस्थाको नियमन गर्न राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरण स्थापना गर्ने उदेश्य सहित मिति २०८१/०९/१४ मा सहकारी सम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न अध्यादेश समेत जारी भई मिति २०८१/१०/१४ वाट प्राधिकरण समेत स्थापना भइसकेको छ। उक्त अध्यादेशले सहकारी संस्थावाट प्रवाह भएको १० लाख सम्मको कर्जाको सूचना अदान प्रदान गर्न प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भइ संचालनमा रहेको कर्जा

सूचना केन्द्रको सदस्यता लिनुपर्ने र बचत तथा ऋणको मूख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरु बचत तथा कर्जाको सुरक्षणको लागि निक्षेप तथा कर्जा सूचना कोष ऐन अन्तर्गतको कोषको सुरक्षित सदस्य संस्थाको सदस्यता लिनुपर्ने व्यवस्था समेत गरिएको छ ।

१.१ **सहकारी विभागको सांगठनिक परिचय**

सहकारी विभागका लागि संगठनात्मक तथा दरबन्दी संरचना अनुसार रा.प.प्रथम (प्रशासन) को रजिस्ट्रार पद एक, रा.प. द्वितिय (प्रशासन) को उपरजिस्ट्रार पद दुई, रा.प.द्धितीय (प्रशासन) उपसचिव (लेखा) को पद एक र रा.प.द्धितीय (विविध) को बरिष्ठ वित्तिय विश्लेषक पद एक समेत कुल जम्मा ३० जनाको दरबन्दी रहेको छ । सहकारी विभागलाई तोकिए बमोजिमका कार्यहरू सम्पादन गर्न निम्न बमोजिमका चार वटा शाखाहरू कायम गरिएका छन् । सहकारी विभागमा रा.प. द्धितीय श्रेणी उपसचिव वा सो सरह प्रमुख रहने गरी ४ वटा शाखाहरु रहेका छन् ।

१. प्रशासन तथा सहकारी प्रवर्धन शाखा,
२. तथ्याङ्क तथा वित्तीय विश्लेषण शाखा,
३. आर्थिक प्रशासन तथा श्रोत परिचालन शाखा,
४. मानदण्ड तथा अनुगमन शाखा ।

२. सहकारी विभागको काम, कर्तव्य र अधिकार:–

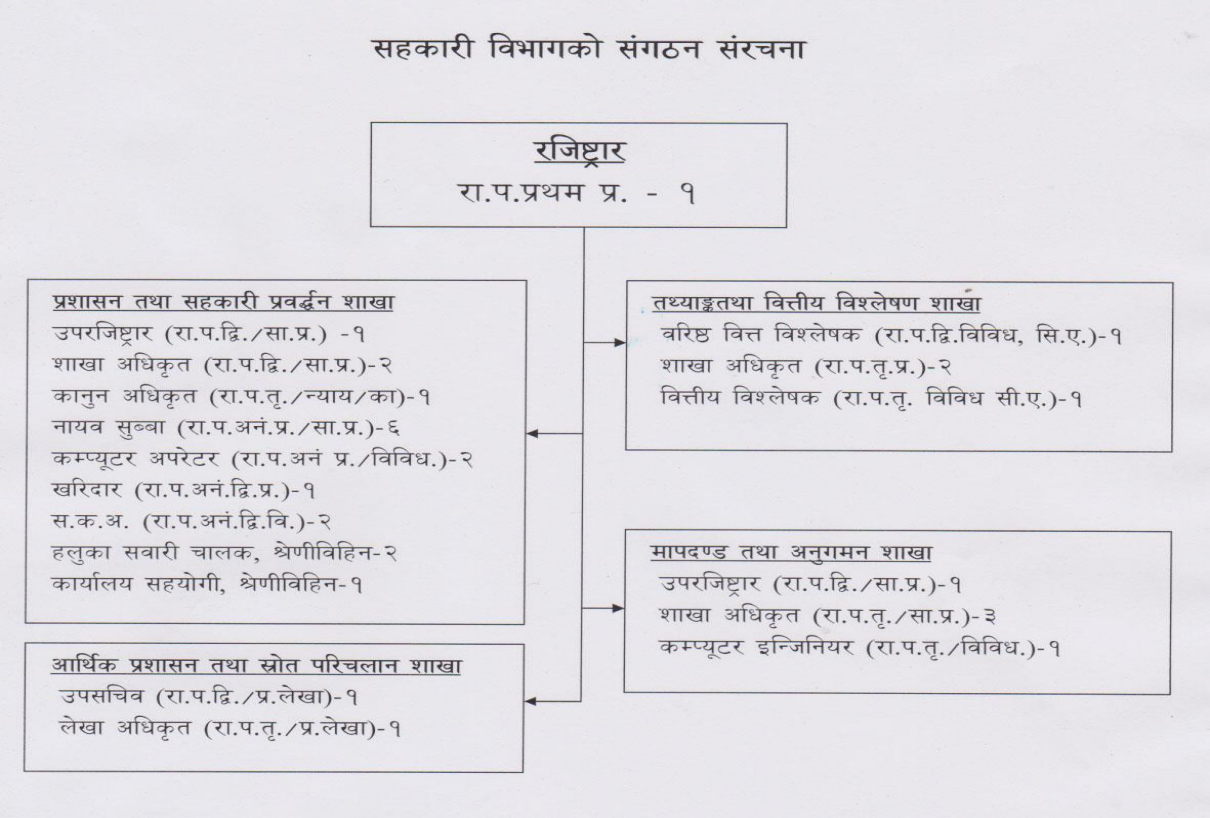
- सहकारीताको विकासका लागि राष्ट्रिय नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पुनरावलोकनमा मन्त्रालयलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरुको अनुगमनका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकसँगसमेत समन्वय गरी मापदण्ड, कार्यविधि, निर्देशिकाहरुको विकास गरी मन्त्रालयबाट स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरुको नियामक निकायको हैसियतमा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सहकारी ऐन, नियमावली तथा मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम अन्तरप्रादेशिक सहकारी संघसंस्था तथा बैंकहरुको निरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक सुधारका लागि निर्देशन दिने,
- अन्तरप्रादेशिक रुपमा ठूला आयोजना संचालन गर्न स्थापना हुने विशिष्टीकृत सहकारी संघहरुको दर्ता अनुमति तथा नियमन कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा एकीकृत सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको माध्यमबाट सहकारी सम्बन्धी राष्ट्रिय तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने,
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ तथा केन्द्रीय सहकारी संघहरुसँगको समन्वयमा सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्न आवश्यक कार्य गर्ने,

- स्थानीय तह तथा प्रदेशस्तरका सहकारी निकायहरुको नियमन तथा प्रवर्धन क्षमता अभिबृद्धि गर्न आवश्यक विषयगत दिग्दर्शन, नमूना निर्देशिका, कार्यविधि तर्जूमाका साथै जनशक्ति विकासका लागि कार्य गर्ने,
- सहकारी विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह एवं प्रदेशस्तरमा भएका सहकारीका असल अभ्यासहरुको अभिलेखिकरण गरी अन्तर स्थानीय तह तथा प्रादेशिक रुपमा अनुभव आदानप्रदान गरी सहकारीताको गुणात्मक विकासमा सहयोग पुर्याउने,
- विपन्न ग्रामीण महिला, अपागंता भएका व्यक्ति, मुक्त कमैया, मुक्त हलिया, भुमीहिन कृषक, बेरोजगार श्रमिक र दलित तथा अल्पसख्यंक जनजाति समेतका सीमान्तकृत समूहको सहकारी खेतीपाती वा सदस्यको श्रम वा सीपमा आधारित स्वरोजगारीका उद्योगधन्दा प्रवर्द्धन गर्न योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी व्यवसाय, अन्तर सहकारी कारोबार तथा कृषिउपजको मूल्य शृङ्खला विकासका आयोजनाहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी शिक्षा तथा तालिम क्रियाकलापहरूको तर्जुमा, सञ्चालन तथा विस्तारका कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सहकारी संस्थाहरूको विकास, सहकारी सिद्धान्त, मूल्य मान्यताहरूको प्रचलन तथा सहकारी संस्थाहरूमा सुशासन कायम गराउनका लागि आवश्यक निर्देशन गर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा बचत परिचालन, लगानीका क्षेत्र,तरलता, असुली दर लगायतको वित्तीय विश्लेषणको प्रणाली स्थापना गरी वित्तीय सुशासन कायम गराउन तथा प्राथमिकताका क्षेत्रमा स्रोत प्रवाहलाई प्रोत्साहित गर्न सन्दर्भ व्याजदर निर्धारण गर्नुका साथै अन्य वित्तीय मानकहरु तोकि निर्देशन गर्ने,
- वित्तीय समस्यामा परेका सहकारी संघसंस्था तथा बैंकको लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार समस्याग्रस्त घोषणाको लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरुको एकीकरण, विभाजन, कार्यक्षेत्र पुननिर्धारण, खारेजी, विघटन तथा लिक्विडेटरको नियुक्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट माग भई आएको अवस्थामा सहकारी प्रवर्द्धन तथा नियमनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- सहकारी व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका संयुक्त लगानीका आयोजनाको प्रारुप तयार गरी कार्यान्वयनमा समन्वय, सहकार्य गर्ने,

- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट हुने सहकारी नियमनका साथै सहकारी संघसंस्था तथा बैंकहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने।

३. सहकारी विभागमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण:–

सहकारी विभागको स्वीकृत सांगठनिक संरचना अनुसार राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी सहसचिव (प्रशासन) को नेतृत्वमा देहाय अनुसारको कर्मचारीको दरवन्दी स्वीकृत भएको छ।

१. सहकारी विभाग

क्र.स.	दरवन्दीको किसिम (स्थायी/अस्थायी)	पदपूर्ति हुने तरिका	पद नाम	श्रेणी तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी	पदपुर्तिको संख्या	रित्त संख्या	कैफियत
१	स्थायी	स्थायी	रजिष्ट्रार	रा.प. प्रथम	प्रशासन	१	१	०	
२.	स्थायी	स्थायी	उप रजिष्ट्रार	रा.प. द्वितीय	प्रशासन	२	२	०	
३.	स्थायी	स्थायी	उप सचिव लेखा	रा.प. द्वितीय	प्रशासन	१	०	०	
४.	स्थायी	स्थायी	वरिष्ठ वित्त विश्लेषक	रा.प. द्वितीय	विविध	१	०	१	
५.	स्थायी	स्थायी	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	७	७	०	
६.	स्थायी	स्थायी	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	कानून	१	१	०	
७.	स्थायी	स्थायी	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	१	१	०	
८.	स्थायी	स्थायी	कम्प्यूटर अधिकृत	रा.प. तृतीय	विविध	१	०	१	
९.	स्थायी	स्थायी	वित्त विश्लेषक	रा.प. तृतीय	विविध	१	०	१	
१०.	स्थायी	स्थायी	नायव सुब्वा	रा.प.अन प्रथम	प्रशासन	६	६	०	
११.	स्थायी	स्थायी	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन प्रथम	विविध	२	२	०	
१२.	स्थायी	स्थायी	सहायक कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन द्वितीय	विविध	२	१	१	
१३.	स्थायी	स्थायी	खरिदार	रा.प.अन द्वितीय	प्रशासन	१	१	०	
१४.	स्थायी	स्थायी	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	मेकानिकल	१	१	०	
१५.	स्थायी	स्थायी	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन	२	२	०	
१६	अस्थायी	करार	कम्प्यूटर अपरेटर इन्जीनीयर		विविध	१	१	०	
१७.	अस्थायी	करार	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अन प्रथम	विविध	२	२	०	
१८.	अस्थायी	करार	हलुका	श्रेणी	मेकानिकल	२	२	०	

क्र.स.	दरवन्दीको किसिम (स्थायी/अस्थायी)	पदपूर्ति हुने तरिका	पद नाम	श्रेणी तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी	पदपुर्तिको संख्या	रित्त संख्या	कैफियत
			सवारी चालक	विहिन					
१९.	अस्थायी	करार	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	प्रशासन	२	२	०	

४. विभागबाट सम्पादित हुने कार्यहरु–

- सहकारीताको विकासका लागि राष्ट्रिय नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन पुनरावलोकनमा मन्त्रालयलाई सहयोग पुर्याउने,
- सहकारी संघसंस्था तथा बैङ्कहरुको अनुगमनका लागि नेपाल राष्ट बैंकसँगसमेत समन्वय गरी मापदण्ड, कार्यविधि, निर्देशिकाहरुको विकास गरी मन्त्रालयबाट स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरुको नियामक निकायको हैसियतमा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- सहकारी ऐन, नियमावली तथा मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम अन्तरप्रादेशिक सहकारी संघसंस्था तथा बैंकहरुकोनिरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक सुधारका लागि निर्देशन दिने,
- अन्तरप्रादेशिक रुपमा ठूला आयोजना संचालन गर्न स्थापना हुने विशिष्टीकृत सहकारी संघहरुको दर्ता अनुमति तथा नियमन कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा एकीकृत सहकारी व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको माध्यमबाट सहकारी सम्बन्धी राष्टिय तथ्याँक व्यवस्थापन गर्ने,
- राष्टिय सहकारी महासंघ तथा केन्द्रीय सहकारी संघहरुसँगको समन्वयमा सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्न आवश्यक कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेशस्तरका सहकारी निकायहरुको नियमन तथा प्रवर्धन क्षमता अभिबृद्धि गर्न आवश्यक विषयगत दिग्दर्शन, नमूना निर्देशिका, कार्यविधि तर्जूमाका साथै जनशक्ति विकासका लागि कार्य गर्ने,
- सहकारी विकासका क्षेत्रमा स्थानीय तह एवं प्रदेशस्तरमा भएका सहकारीका असल अभ्यासहरुको अभिलेखिकरण गरी अन्तर स्थानीय तह तथा प्रादेशिक रुपमा अनुभव आदानप्रदान गरी सहकारीताको गुणात्मक विकासमा सहयोग पुर्याउने,

- विपन्न ग्रामीण महिला, अपागंता भएका व्यक्ति, मुक्त कमैया, मुक्त हलिया, भुमीहिन कृषक, बेरोजगार श्रमिक र दलित तथा अल्पसख्यंक जनजाति समेतका सीमान्तकृत समूहको सहकारी खेतीपाती वा सदस्यको श्रम वा सिपमा आधारित स्वरोजगारीका उद्योगधन्दा प्रवर्द्धन गर्न योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- सहकारी व्यवसाय, अन्तर सहकारी कारोबार तथा कृषिउपजको मूल्य शृङ्खला विकासका आयोजनाहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- सहकारी शिक्षा तथा तालिम क्रियाकलापहरूको तर्जुमा, सञ्चालन तथा विस्तारका कार्यहरूको समन्वय गर्ने,
- सहकारी संस्थाहरूको विकास, सहकारी सिद्धान्त, मूल्य मान्यताहरूको प्रचलन तथा सहकारी संस्थाहरूमा सुशासन कायम गराउनका लागि आवश्यक निर्देशन गर्ने,
- सहकारी क्षेत्रमा बचत परिचालन, लगानीका क्षेत्र,तरलता, असुली दर लगायतको वित्तीय विश्लेषणको प्रणाली स्थापना गरी वित्तीय सुशासन कायम गराउन तथा प्राथमिकताका क्षेत्रमा स्रोत प्रवाहलाई प्रोत्साहित गर्न सन्दर्भ व्याजदर निर्धारण गर्नुका साथै अन्य वित्तीय मानकहरु तोकि निर्देशन गर्ने,
- वित्तीय समस्यामा परेका सहकारी संघसंस्था तथा बैंकको लेखाजोखा गरी आवश्यकतानुसार समस्याग्रस्त घोषणाको लागि मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने,
- सहकारी संघसंस्थाहरुको एकीकरण, विभाजन, कार्यक्षेत्र पुनर्निर्धारण, खारेजी, विघटन तथा लिक्विडेटरको नियुक्ति सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट माग भई आएको अवस्थामा सहकारी प्रवर्धन तथा नियमनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने,
- सहकारी व्यवसायको प्रवर्धनका लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका संयुक्त लगानीका आयोजनाको प्रारुप तयार गरी कार्यान्वयनमा समन्वय, सहकार्य गर्ने,
- स्थानीय तह तथा प्रदेश सरकारबाट हुने सहकारी नियमनका साथै सहकारी संघसंस्था तथा बैकहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रमको तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा समन्वय गर्ने।

११. ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिकाको सूची –

(क) सहकारी ऐन, २०७४

(ख) सहकारी नियमावली, २०७५

(ग) राष्ट्रिय सहकारी नीति, २०६९

(घ) सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धमा सहकारी संघसंस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४

(ङ) सहकारी संस्थामा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण कानुनको पालना सम्बन्धी अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण कार्यविधि, २०७५

(च) सहकारी संघसंस्था दर्ता दिग्दर्शन, २०७४

(छ) सहकारी संघ संस्थाको लेखापरिक्षण निर्देशिका, २०७५

(ज) सुशासन (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५

(झ) सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५

(ञ) सहकारी संस्थाको साधारण सभा (कार्यव्यवस्था) निर्देशिका, २०७६

(ट) बचत ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण, निरिक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७७

(ठ) सहकारी संस्थाको एकीकरण तथा विभाजन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७

(ड) सहकारी सम्बन्धी शैक्षिक क्रियाकलापको प्रमाणीकरण समितिको कार्यविधि, २०७९

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी –

१. प्रशासन तथा सहकारी प्रवर्धन शाखा

- उपरजिष्ट्रार सुचित्रा राई

२. तथ्याङ्क तथा वित्तीय विश्लेषण शाखा

- रिक्त

३. आर्थिक प्रशासन तथा श्रोत परिचालन शाखा

- उपसचिव (लेखा) काशीनाथ भट्टराई

४. मानदण्ड तथा अनुगमन शाखा

- उपरजिष्ट्रार राम बहादुर शाही

५. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि :

- कानुनद्वारा तोकिएकोमा बाहेक दस्तुर नलाग्ने,

६. निर्णय गर्ने प्रकृया र अधिकारी :

- कार्यालय प्रमुख (रजिष्ट्रार)।

७. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी :

- सहकारी विभाग, भूमि व्यवस्था सहकारी, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

८. प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद :

- **प्रमुख :** रजिष्ट्रार श्री बाबुराम गौतम
- **सूचना अधिकारी :** उपरजिष्ट्रार श्री सुचित्रा राई

९. सम्पादन गरेको कामको विवरणः–

मिति **२०८२/०७/०१ देखि २०८२/१२/३२**(मसान्त) सम्म भएका प्रमुख कार्यहरुः

- २०८३ अषाढ मसान्त सम्म २०,१०० (बीस हजार एक सय) सहकारी संस्थाहरुको विवरण कोपोमिस प्रणालीमा प्रविष्ठ भएको।
- कोपोमिस सम्बन्धी १९५८ गुनासो सम्बोधन।
- कोपोमिस प्रणालीको सेक्युरीटी अडिट सम्पन्न भएको।
- कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा सहकारी क्षेत्रको योगदान मापन अध्ययन सर्वेक्षण कार्यक्रमको तथ्यांक संकलन भई विवरण इन्ट्रिको काम भइरहेको।
- आ.व. २०८२/०८३ मा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण कानूनको पालना सम्बन्धमा अनुगमन(स्थलगत र गैर स्थलगत) गरी ७४ वटा अनुगमन सम्पन्न भएकोमा अनुगमन भई प्रतिवेदन प्राप्त ५ वटा सहकारी संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएको ।
- आ.व. २०८२/०८३मा २२ वटा सघन अनुगमन सम्पन्न भएकोमा ३ वटा उपत्यकाभित्रका सहकारी संघसंस्थाका पदाधिकारी, सञ्चालक समिति, व्यवस्थापक तथा कर्मचारीहरुलाई विभागमा बोलाई प्रतिवेदन उपर छलफल सम्पन्न गरियो साथै उपत्यका बाहिरका अनुगमन भएका ३ वटा सहकारी संस्थाहरुलाई प्रतिवेदन उपर राय प्रतिक्रियाका लागि पत्राचार गरिएको र ५ वटा सहकारी संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएकोमा २ वटा निर्देशन प्राप्त सहकारी संस्थाहरुबाट सुधार कार्ययोजना पेश भएको।
- AML/CFT सम्बन्धी नेपाल राष्ट्र बैंक, सहकारी विभाग र राष्ट्रिय सहकारी नियमन प्राधिकरणको क्षेत्राधिकार बारे स्पष्टता सम्बन्धी विभागले अवधारणा पत्रको मस्यौदा तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गरेको।
- सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी Sectoral Risk Assessement मस्यौदा तयार भएको।
- आ.व. २०८२/०८३ अषाढ मसान्तसम्म विभिन्न निकायहरु (CIAA, सतर्कता, प्रहरी आदी) बाट ८९६ गुनासोहरु प्राप्त भएकोमा ८८५ वटा गुनासोहरु फछ्यौंट भएको।
- यस आ.व.मा जम्मा ११ वटा तालिम तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएकोमा-सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण विषयको सहकारी संघसंस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई तालिम-२, कोपोमिस प्रणाली सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रम-२, सहकारी संघसंस्थाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई विनियम तथा कार्यविधि संशोधन कार्यक्रम-२, राष्ट्रिय सहकारी महासंघ, विषयगत केन्द्रिय सहकारी संघसँग सहकारीका समसामयिक विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया-२, सातै प्रदेशका सहकारी रजिष्ट्रारहरु तथा महानगर/उपमहानगर/नगरपालिकाका प्रमुखहरुसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम-१ सम्पन्न।
- ३० वटा ठूला सहकारी संस्थालाई TFS पोर्टलमा आवद्ध गरिएको।
- बेरुजु फछ्यौंट ५५ लाख २२ हजार ६ सय(१७.५८%) भएको।

- आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको विभागमा समिक्षा गरिएको।

वार्षिक बजेटको तुलनामा २०८३ अषाढ महिनासम्मको खर्च

आ. व. २०८२/८३ का लागि विनियोजित बजेट						(२०८२ श्रावण -२०८३ अषाढ मसान्तसम्म) खर्च					
क्र.स.	बजेट कोड	बजेट उपशीर्षक	बजेट (रु. लाखमा)			बजेट (रु. लाखमा)			खर्च प्रतिशत		
			चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा	चालु	पुँजीगत	जम्मा
१	३३६०३०११	सहकारी विभाग	३९४	-	३९४	२९०.८८	-	२९०.८८	७३.६९	-	७३.६९
२	३३६०३१०१	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण तथा प्रणाली सुधार कार्यक्रम	४१४	६७	४८१	१०३.७७	१६.१०	११९.८६	२५.०६	२४.०२	२५.९२
कुल जम्मा			**८०८**	**६७**	**८७५**	**३९४.६५**	**१६.१०**	**४१०.७४**	४९.३७	**२४.०२**	**४९.८०५**

१०. कार्यालय प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पदः–

प्रमुखको नाम: श्री बाबुराम गौतम

पद: रजिष्ट्रार

सम्पर्क नं. ९७७-१-४४६५३६२, ४४६११७७,

मोबाइल नं ९८५१३१२१४३

सूचना अधिकारीको नाम: श्री सुचित्रा राई

पद: उप-रजिष्ट्रार

सम्पर्क नं. ९७७-१-४४६५३६२, ४४६११७७

मोबाइल नं. ९८५१४०७७७०

इमेल: info@deoc.gov.np

विभागको सम्पर्क नम्बर, वेभसाईट र इमेल ठेगाना

इमेल: info@deoc.gov.np

वेभसाईट: www.deoc.gov.np

सम्पर्क नम्बर : +९७७-०१-४४६५३६२,
+९७७-०१-४४६११७७,
+९७७-०१-४४६५२५१
+९७७-०१-४४६५२५२